

Váli Anikó, Pécs, Köztársaság Téri Ál. Isk.
Magyar óra, 2. osztály
Szitakötő 30. száma, 46-47. oldal:

Gólya, gólya gilice c. szöveg feldolgozása

1. Soroljuk fel egy levegővel a hónapok neveit! Rajta!
2. Annak megfelelően mondjatok állatneveket, hogy a föld, víz, levegő szót hallod!
3. Melyik állatra gondoltam? Ha tudod, gyere írd be a táblán a nevét a rejtvénybe!
 1. Lehet füles, lehet macska, hogyha repül nincsen hangja
Jelképe a bölcsességnek, nagyfejű, mondja a verébnek.
 2. Hátul rúg és elől harap, a négy lábán fűgén szalad.
Megülük vagy hintó elé fogják, de előbb a kovácsnál patkolják.
 3. Gágog, két lábon járó totyogó párna.
 4. Nedves orrával szimatol, a gazdája után lohol.
 5. Vízben élő kétéltű, ebi, amíg meg nem nő.
Kecske, varangy kedveli, mind a szúnyogot kedveli.

	b	a	g	o	l	y
		l	ó			
			l	i	b	a
k	u	t	y	a		
b	é	k	a			

A megfejtésből kiderül, miről is fogunk a mai órán olvasni: GÓLYA.

4. Hallgassuk meg Gryllus Dániel Gólya c. dalát:
<https://www.youtube.com/watch?v=AID3i8rldEg>
5. Húzzatok a kosaramból egy-egy képet és az alapján alakítsatok csoportokat!
(képek: béka, gólyafészek, nádas)
6. Minden csoport kap egy-egy szöveget. Olvassátok el és a szöveg alapján válaszoljatok a kérdésekre!

Az a csoport, aki legelőször lesz készen, kijöhet az interaktív táblához és játszhat egy puzzle-t.

<http://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=2b80e080c3e0>

1. Csoport bekezdése:

Magyarországon két gólyafaj él: a közzismertebb fehér gólya és a kevésbé ismert fekete gólya. A két madár nagyjából egyforma méretű, s ahogy a nevük is elárulja, színeikben különböznek. A fehér gólya, amelynek népies elnevezése cakó, gagó, kele, koszta, eszterág, somoska vagy emeletes veréb, tollazata fehér, a szárnyán és az evezőtollain fekete. A fekete gólyának csak a hasa fehér, a feje és a nyaktolla, bár távolról feketének látszik, közelről színjátékos zöldeskék. Hívják barna vagy erdei gólyának is. A fehér gólya az emberlakta vidéket kedveli, fészket régebben a fákra, kéményekre rakta, ma már inkább a villanyoszlopokat választja. Táplálékát a szántóföldön, tarlókon, mocsaras réteken, vízparton gyűjti össze. A fekete gólya kerüli az emberlakta vidéket, fészket erdőbe rakja, táplálékát a vízből szerzi.

	Fehér gólya	Fekete gólya
Kinézete		
Népies elnevezése		
Hol él?		
Tápláléka		

2. Csoport bekezdése:

A gólyák költöző madarak. A fehér gólyák az időjárástól függően nyár végén, ősz elején kelnek útra, a fekete gólyák később, október elején. Kezdetben kis csapatokban gyülekeznek, majd egyre nagyobb csapatokba alakulnak, és együtt indulnak útnak. Mindig nappal repülnek, éjjel pihennek.

A fehér gólyák vonulását a madarakra szerelt műholdas adóvevőkkel figyelik, néhány példányt távcsóval leolvasható gyűrűkkel látják el, hogy megfigyelhessék mozgásukat. Nagy természetük miatt az állandó repüléstől könnyen elfáradnának a hosszú úton, ezért kihasználják a meleg levegő felhajtó erejét. Ha melegebb légáramlatot találnak, 3-4 perc alatt akár 600-700 méter magasra is felemelkednek, majd kiterjesztett szárnyakkal 20-50 kilométert vitorláznak úti céljuk felé. Aztán keresnek egy újabb meleg légáramlatot. Naponta átlagosan 100-200 kilométert tesznek meg.

Mikor költözik a fehér gólya?	
Mikor költözik a fekete gólya?	
Mivel figyelik a gólyák vonulását?	
Hogyan használják ki a gólyák a meleg légáramlatot?	
Mennyit repülnek egy nap?	

3.csoport bekezdése:

A gólyát a régi magyarok szent állatnak tartották, és vallásos tisztelettel védelmezték. Mivel a néphit szerint áldást hoznak a házra, melynek kéményén fészket raknak, büszkék voltak, ha a gólyapár a házukat választotta, és szinte családtagként tartották számon. A gólyafészkek leverése főbenjáró bűnnek számított, úgy tartották, aki erre vetemedik, annak a gyermekei némák lesznek. Ezt őrizi a „Gólya, gólya, gilice” kezdetű mondóka, amiben a gyerekek a megsebesített gólyát „sípbal, dobbal, nádi hegedűvel” próbálják gyógyítani, vagy legalább felvidítani.

Miért voltak büszkék az emberek, ha a gólyák a házukra rakta a fészkeket?	
Mi történik, ha valaki leveri a gólyafészket?	
A mondóka szerint mivel gyógyítják a gólyát?	

7. Ellenőrzés: a csoportok felolvassák a kérdésüket a válasszal együtt.
8. Minden csoport jól figyeljen, mert a válaszok alapján közös TOTÓ-t fogunk játszani!
 1. Hogyan hívják népiesen a fehér gólyákat?
 - A Erdei gólya
 - B Kele**
 - C Ördög madár
 2. Hova rakta régebben a fehér gólya a fészket?
 - A nádasba
 - B eresz alá
 - C kéményekre**
 3. Mikor költöznek a fehér gólyák?
 - A nyár elején
 - B tél elején
 - C ősz elején**
 4. Minek a segítségével tudják megtenni ezt a hosszú távot?
 - A A fáradt gólyák repülés közben ráülnek a másik gólya hátára.
 - B A repülőgép légáramlata segíti őket a repülésben
 - C A meleg légáramlat segítségével kiterjesztett szárnyakkal tudnak a levegőben vitorlázni.**
 5. Miért volt főben járó bűn régen, ha valaki leverte a gólyafészket?
 - A Mert a gólyák megcsipkedték a hegyes csőrükkel.

B Most is bűn, mert árt a gólyáknak. Régen attól féltek, hogy azok gyermekei megnémulnak.

C A házuk kéményébe békát dobáltak a gólyák.

A totó ellenőrzése .

9. Minden csoportból egy-egy gyerek jöjjön ki!
Játsszunk! Ki tud tovább gólyalábon állni?
10. Interaktív táblán élő gólyafészket megnézzük, itt vannak-e még vagy már elköltöztek.
<http://www.golya.mme.hu/index.php?p=webcam>
11. Az óra zárásaként megbeszéljük, ki mit jegyzett meg a gólyáról.
12. Értékelem az osztály munkáját.